

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. - Nr. 29.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari. - Germania 15 M.

Orăștie, 26 Iulie n. 1914.

Capii destinelor din Balcani: țarul Nicolae II., regele Carol al României și moștenitorul de tron Ferdinand.

CU RUSIA

au avut apărătorii bisericii ortodoxe române din Ardeal strânse legături în luptele purtate pe la mijlocul secolului XVIII, pentru păstrarea legii strămoșești.

Aceste „relații bisericești ale Românilor din Ardeal cu Rusia în veacul XVIII” le înfățișează acum zelosul profesor al „Seminarului Andreian” din Sibiu, *Dr. Silviu Dragomir*, pe baza documentelor aflate de dânsul parte în arhiva metropoliei sârbești din Carloviț, parte în arhiva ministerului de externe din Moscva, sau în colecția de hârtii vechi și copii făcute de Rosenfeld și cari se păstrează în biblioteca muzeului Bruckenthal din Sibiu.

Cercurile oficiale din Ardeal și din Viena se întemeiau în 1-a jumătate a secolului al XVIII-lea pe ficțiunea, că la 1698 și 1700 ar fi trecut întreg poporul român din Ardeal la unire și prin urmare de existența unei biserici ortodoxe române în acest principat nu voiau să mai audă. Cei ce se înfășurau cu predilecție în această ficțiune amăgitoare, nu-și dădeau seama, cât de mare eră puterea de rezistență și conservatismul înăscut al poporului nostru, mai ales în chestiuni privitoare la religia și biserica sa.

În taina sufletului său poporul a păstrat cu sfințenie cinstea nețărmurită față de legea și datinele străbune, așteptând ivirea unor vremi mai prielnice, cari să înlăture piedecile măestrite și cătușele, cari nu-l îngăduiau a se închină lui Dumnezeu în felul, cum îl învățaseră părinții și strămoșii. De aceea, când a trecut în primăvara anului 1744 prin satele românești călugărul Visarion îndemnând pe Români, să fină la legea lor cea veche, calea lui dela Dobra până la Sibiu a fost o cale de triumf pentru credința și biserica ortodoxă. Și autorul observă cu dreptate, că „oricât s'ar sili unii din istoriografii noștri a-l încarcă de batjocură (pe acest

zmerit călugăr de legea veche), rămâne totuș să constatăm faptul, că o operă solidă și întemeiată pe convingerea adâncă a maselor mari, nu s'ar fi putut distruge la cea dintâiu bătaie de vânt”.

Încă înainte de a se ivi călugărul Visarion în părțile ardeleni, călători prin Rusia protopopul Brașovului, *Eustatie Vasilevici*, care eră „om împodobit cu științe și cu mare înțelepciune”. Scopul călătoriei sale în Rusia eră pe de-o parte să ceară ajutorul Țarevnei împotriva celor ce asupresc biserica ortodoxă, iar de altă parte voia să adune milă pentru restaurarea bisericii din Brașev, care eră foarte stricată și lipsită de vasele sfinte. Țarevna Elisaveta Petrovna i-a dăruit 2500 ruble, iar fiul ei, Marele Kneaz Petru Teodorovici 200 ruble. Cu totul a adunat în Rusia vreo 13.000 fl., cu acești bani a putut să restaureze biserica și să clădească turnul, pe care se poate ceti și azi inscripția latinească: „*Pia liberalitate Elisabethae Petrovnae Imperatricis totius Russiae Monocraticis invictae hic sacer locus est renovatus anno 1751.*”

În toamna anului 1748 plecă și protopopul Nicolae Pop din Balomir, fostul vicar al episcopului Inocenție Clain spre Rusia pentru a se jelu de prigonirea Românilor, cari nu vor să treacă la unire. „Această prigonire eră adevărată”, după cum recunștea și călugărul franciscan Iosif Michand în o scrisoare a sa din 21 Octomvrie 1748. Reușind el să trezască interesul Țarevnei Elisaveta pentru Români ardeleni, aceasta nu întârzie a îndrumă pe ministrul său din Viena, să se silească „a isprăvi, ca să aibă acel de multeori pomenit norod românesc din Ardeal, încât este lucrul credinței, deplină slobozie ...și nici un fel de strâmtoare să nu i să facă”... Spunea mai departe Țarevna în scrisoarea către ministrul său, că și în Rusia și în alte țări sunt „oameni și biserici de multe feluri de neamuri”, dar nu sunt prigoniți, nici siliți a-și schimba legea... Curții din Viena, care eră

în alianță cu țarevna Elisabeta, nu puteau să-i fie pe plac aceste muștrări prietinești.

Împărăteasa Maria Terezia îndrumă deci pe contele Pretlach, ministrul Austriei la Petersburg, să arate, că plângerile Românilor ortodocși, nu sunt întemeiate, ci dimpotrivă ei sunt vinovați, căci „au pătruns în bisericile uniților, au călcat în picioare legile țării, au despoiat vasele sfinte, au rupt și au ars crucile ridicate prin cimiterii, au bătut și rănit pe preoți; prinzându-i de barbă, i-au scos din biserici... au tulburat pacea publică și au disprețuit îndemnurile binevoitoare ale Crăesii... mai vârtos ar trebui să fie recunoscători pentru atâta milă a Maestății Sale, iar nu să îndrăznească a căută prilej de a se plânge”. — Iată deci, că din sfatul celor din Viena ieșiseră vinovați cei asupriți. Ei au îndrăznit a se plânge de prigonirea, care — după cum s'a amintit, eră chiar din partea catolicilor recunoscută ca fiind adevărată.

Cât de mult i-a neliniștit pe cei din Viena acțiunea protopopului Nicolae Pop din Balomir pe lângă curtea rusească, se poate vedea și din împrejurarea, că conferența ministerială din 7 Noemvrie 1750 a decis a da un premiu mai mare (200 galbeni) aceluia, care va da mână de ajutor la arestarea protopopului Nicolae. Acesta însă întors din Roma, n'a mai intrat în Ardeal, unde îl așteptă întunerecul temniței, ci a rămas în Țara Românească, unde a ajuns Arhimandritul mânăstirii domnești de Argeș.

Acțiunea întreprinsă de protopopul Nicolae din Balomir, a fost mai târziu continuată, cu multă stăruință, de călugărul *Nicodim* din părțile Făgărașului și de popa *Ioan din Aciliu*. Ei au condus la 1750 (Maiu) o deputație de țărani și de preoți ortodocși la Viena, unde fiind primiți în audiență de împăratul Francisc, au înaintat „întreagă mărturisirea ortodoxă în dialectul nemțesc și o instanție în 7 puncte, ca să slăbească prigonirea credin-

ței noastre". Pe unii dintre tovarășii lui Nicodim i-au prins și i-au aruncat în temnița din Kufstein (Oprea Miclăuș din Săliște și popa Măcenic din Sibiel). Nicodim și Ioan din Aciliu, fiind însă mai norocoși, au scăpat din Viena și au fugit la Petersburg, spre a-și continua lupta pentru credința ortodoxă „sub stăpânirea prea milostivei împărătese”. Ca „deputați” ai Românilor din Ardeal, ei înaintează țarevnei Elisaveta Petrovna o petiție mai lungă, în care arată că toate neamurile, până și Ovreeii, pot să-și aducă păstori sufletești, de unde vreau. Și Românii ardeleni aveau înainte de unire dreptul de a-și primi arhieriei din Țara Românească. Se tânguesc mai departe, că preoții ortodocși sunt aruncați prin temnițe și asupriți în multe chipuri, iar credincioșii, cari nu primesc unirea, ne având preoți de ai lor, sunt duși la groapă nespovediți și necuminateți, copiii lor rămân nebotezați, astfel, că mare pierzare amenință pe acest popor, a cărui credință ortodocșă stăpânirea vrea s'o zdrobească cu desăvârșire. Apelează deci la „grația de mamă” a Țarevnei Elisaveta și o roagă să insiste la Viena, ca preoții români ortodocși din Ardeal să fie hirotoniți în Rusia și să atârne ee sfântul Sinod al bisericii rusești. Căci numai astfel s'ar putea crede scutiți de multele prigoniri. Situația politică însă nu permitea atunci țarevnei să insiste pentru astfel de cerințe, a căror îndeplinire întâmpina pedeci foarte mari.

Întors din Rusia, Nicodim fu ocrotit de episcopul Râmnicului Grigorie, dela care primise darul preoției, slujindu-l în schimb „cu dreptate”. Din Râmnic putea cu ușurință să întrețină legături cu frații săi din Ardeal, îndemnându-i să-și trimită jalbele lor la metropolitul din Carloviț, care n'a întârziat a interveni la Viena, cerând libertate religioasă pentru Românii ardeleni, căci altfel aceștia vor fi siliți să emigreze în Rusia.

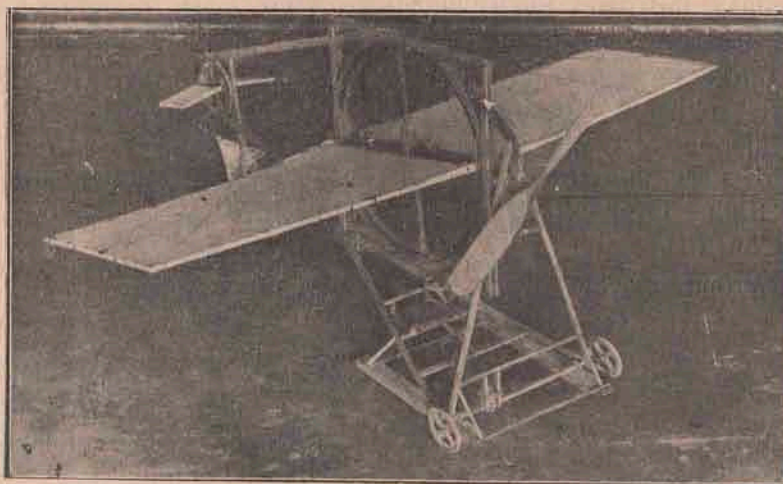
George Ranta, istețul flăcău din Macea, care a inventat aeroplanul, ce-l arătăm aci.

La începutul anului 1758 Nicodim este iarăș în Rusia, unde se întâlnește cu popa Ioan din Aciliu, silit a se refugia acolo, ca să nu ajungă în prinoșirea prigonitorilor săi. Acesta indemnă de maiorul Dimitrie Dima Mihailovici, care făcea propagandă rusească printre Sârbi, încercă să înduplece țărani mărghineni a cere dela țarevna un episcop, care să atârne de sfântul Sinod al bisericii rusești și nu de metropolitul din Carloviț, deoarece mai demult nu acesta sfinția pe vlădicii români din Ardeal, ci metropolitul

din Țara Românească. Țărani nu s'au lăsat însă înduplecați a iscăli această petiție, ci o trimiseră episcopului din Timișoara, Vichentie Ioanovici, dela care ajunse la Carloviț și apoi la Viena.

Maria Terezia laudă pe metropolitul sârbesc Paul Nenadovici, că a trimis la Viena încunoștințare despre mișcarea „primejdioasă”, ce eră pe cale a se pregăti în Ardeal, iar petiția plănuită de maiorul Mihailovici și popa Ioan din Aciliu, o numește „scriere scandaloasă și răzvrăitoare”. Spre a pune înfărșit stavilă mișcărilor religioare, cari fuseseră atâta vreme în neliniște pe Românii ortodocși din Ardeal, curtea din Viena hotărîse, în ascuns, la 31 Oct. 1758, să numească un episcop pentru biserica română „neunită” din Ardeal.

Cătră sfârșitul anului 1758 primește contele Keyserling, ministrul Rusiei la Viena, dela popa Ioan din Aciliu, o nouă jalbă despre prigonirile Românilor. Iar la 20 Oct. 1760 scrie țarevna Elisaveta, că deși cancelarul Austriei, contele Kaunitz a negat prigonirile, ce se fac asupra creștinilor ortodocși, acestea s'au adeverit totuș din altă parte, jeluindu-se din nou Românii, că episcopul Aron și clerul unit îi asuprește cu amende în bani, iar pe preoții neuniți îi tunde, îi aruncă în

Aeroplanul de care s'a scris în „Românul”, în poziție pentru zbor. La expoziția din Budapesta a fost medaliat, ca idee originală. Anume, originalitatea lui e în faptul, că se poate folosi și ca automobil și ca luntre și ca aeroplan, prin o simplă mișcare dela cârmă. E brevetat. Centrul lui de greutate e sub aripi, ca la aeroplanul Vlaicu. Inventatorul lui e flăcăul George Ranta, din Macea.

Din comoara satelor noastre: Salonul împodobit cu covoare și cu fel de fel de țesături naționale al fruntașului comerciant Dumitru Barbu din Buarta. E o plăcere să privești curățenia și destoinicia cu care e îngrijită această casă țărănească și e de laudat hărnicia stăpânei caselor, care cu mâna sa a făcut toate podoabele din ea. În chipul nostru Dumitru Barbu e cel din dreapta. Între el și soția lui șade fratele său.

temnițe și pe urmă îi despoaie. De aceea îndrumă țarevna din nou pe ministrul său Keyserling, să intervină la curtea din Viena în favorul „acelor bieți oameni, ce pățimesc”. — Iar cu un an mai târziu (19 Oct. 1761) scrie țarevna, că dacă nu se va face ordine în chestia religioasă a creștinilor ortodocși din Ungaria și dacă nu li se va asigura acestora libertatea cultului, înnoirea tratatului de alianță cu Austria va întimpină „din partea Rusiei dificultăți, deoarece această nu poate să garanteze ratificarea lui”. Keyserling se obligă a face tot, ce e cu putință, spre a se adauge la tratatul de pace un articol cu privire la creștinii ortodocși de sub sceptrul Austriei.

Murind țarevna Elisaveta, la 5 Ianuarie 1762, relațiile dintre Austria și Rusia încep a se înăspri și din partea celor din Viena se iau măsuri, spre a reduce influența și amestecul Rusiei în afacerile supușilor austriaci.

Dar e incontestabil, că atât decisiunea din 1758 privitoare la numirea unui episcop propriu pe seama Românilor ortodocși din Ardeal,

cât și decretul de toleranță din 13 Iulie 1759, pot fi considerate ca urmările intervenției stăruitoare a țarevnei Elisaveta pe lângă curtea din Viena în favorul Românilor ardeleni. Fără acest sprijin puternic, și hotărâtor, ar fi rămas zadarnice alergările și suferințele preoților și țaranilor, a căror amintire trebuie cultivată cu pietate ca a unor oameni, cari au fost în stare să se jertfească pentru alții... „Că sunt călători foarte departe — scria la 1759 popa Ioan din Aciliu — și vă rog fraților să aveți grijă și de preoteasa mea, să nu aibă năcazuri, ci să o miluiască și să o cinstească toți, că și eu mult mă trudesc pentru toți!...”

*

Acesta e cuprinsul recente lucrări a savantului profesor Dr. Silviu Dragomir, care ne promite, că într-o lucrare, ce va tipări încurând, va arăta în amănunte luptele religioase dintre anii 1744—1761. Asemenea cercetări de amănunte sunt totdeauna prețioase și folositoare, fiindcă cu ajutorul lor se pot rectifica unele păreri grașite și se poate construi o icoană mai fidelă despre vieța atât de zbuciumată a înaintașilor noștri.

I. L.

† Emil Gârleanu.

De treizeci și șase de ani, numai, și ne-a părăsit și el, cel mai visător și mai gingaș, alături de Iosif. Bucățile sale în proză, cu acel farmec discret și dulce, care transpiră și din ochii lui, când rămâne dus pe gânduri, — au rămas fără stăpân acum și scriitorul nu mai este, ca să le giugulească, să le netezească și să le mângâie. Eu am cunoscut în trecere numai pe Gârleanu, și o noapte — două, cât am stat în preajma lui, mi-am dat seama, că puțini dintre scriitorii ce-i avem, reflectează în scris mai adevărat și mai neacoperit sufletul, ca el. Cum recitesc acum „Nucul lui Odobac”, „Într-o noapte de Mai”, „Odată”, „Bătrânii” și altele din scrierile sale, mi-l reconstruiesc pas de pas pe autorul, care nu mai este: statură mai naltă decât mijlocie, față ovală, capul plecat nițel pe-o parte, părul brunet pieptănat cu cărare, ochii mari, naivi, triști și visători, vorba domoală, nuanțată de dulceața caracteristică a Moldovenilor: o figură simpatcă de scriitor delicat și îngrijit, care coboră și în scris tot ce aveă delicat și discret în suflet. Poate unicul dintre scriitori, Gârleanu a fost cel dintâi, care a căutat să facă adevărată carieră din scris și după această muncă să trăiască, după cum după pleoarii trăește avocatul, după catedră profesorul, după evanghelie preotul și după bragă rece bulgarul? Nimeni n'a înțeles mai mult, decât el, rostul și chemarea unui scriitor și de aceea a făcut, să se recunoască „Societatea Scriitorilor Români” ca corporație morală, din care să fie merit să faci parte. Ce păcat, că urmașii nu-l înțeleg nici azi după trebuință!...

Dar, mai presus de toate, Gârleanu a fost scriitor, și, când așternem cuvântul acesta pe hârtie, ne gândim la fraza sa cizelată și mlădioasă, colorată și dulce, ne gândim la puterea uriașă de analiză psihică, cu care pătrunde și înțe-

legea și taina sufletelor „celor ce nu cuvântă“.

În fiecare din bucățile sale este o părticică de suflet, o părticică din sufletul acela mare și plin de simțire, pe care l-a avut Gârleanu și pe care în dauna tinerei noastre literaturi, l-am pierdut așa de timpuriu.

Regretăm moartea scriitorului, deopotrivă cu cea a omului, și cum ne gândim din nou la figura sa blândă și bună, împrumutăm ceva din graiul lui dulce și melancolic și nu putem rosti, decât atât:

— S'a dus și el!

Radu Mârgean.

□ □ □

Petreckeri de vară.

— Note la fața locului. —

Atâtea domnișoare cu ochi vișători și trupurile mlădioase așteaptă albele invitări, la „petrecerea de vară“ din orașelul de aproape... În fiecare zi, când pristavul satului împartă poșta, inimuțele bat mai tare și obrăjorii se rumenesc, iar de pe buzele trandafirii pornește aceeaș întrebare scumpă:

— Încă n'a sosit? Nu?

Iar dacă n'a sosit, o umbră ușoară se așterne peste ploapele catifelate și pe chipul fecioarei se instăpânește o tristeță blândă, ori o ciudă abia observată.

— O, Doamne, tinerii de astăzi cum sânt! Amână atâtea petreceri din vara asta, par'că n'ar mai avea de gând s'o țină. Anul trecut pe vremea asta sosiseră deja invitările. Desigur. Dar acum de ce nu mai vin?

Vedere din Tulgheș: Biserica gr.-cat. română.

Unde sunt două surori la casă, sau trei, se încinge numai decât consiliu adhoc și se comentează faptul pe lung.

— Mili dragă, doar' tu-mi spuneai, că ai văzut pe Ghiță la oraș. A sosit de mult din seminar. Am văzut și eu pe medicinistu popii din Dosuri. Și pe candidatu' collectorului din Poiană. Ei au fost totdeauna aranjerii, acum de ce întârzie?

Cea mai mare dintre surori se înciudește, iar cea mai mică aprobă, cu ochii ațintiți undeva departe. Până la altă poșta, fetele umblă tot cu inimuța neliniștită.

— Va veni oare? Dă Doamne să vină odată!

În sfârșit, într'o Duminică după liturghie, când domnișoarele părintelui au ieșit în pidvorul larg, curat, învâscut cu verdeață, și răsfoiesc reviste ilustrate, se oprește Dinu, măciucașul, la poarta popii, cu traista de piele după cap.

Domnișoara cea mică, o inter-

nistă încă, sboară ca fluturul și ia dela Dinu scrisorile. Le petrece odată cu privirea, apoi sburdă, ca o căprioară.

— A sosit! Mili, Mili, a sosit invitarea. Două invitări!

Știrea umple casa numai decât. Se fac două petreceri în aceeaș Duminică. Aproape amândouă. Una o aranjază inteligența română de acolo, cu o mulțime de tineri în comitet, teologi, iuriști filozofi și alții. Dincolo, în orașul de pe Târnava, Reuniunea femeilor, cu concursul unui cor de teologi, cari concertează. Program ales. Soli de cor și de violină. Declamații.

Aici greutatea. Unde mergem acum? Ici, ori colo? Anevoioasă întrebare. Cum să te poți împărți în două părți? Mili e de părere, că e mai de seamă petrecerea cea cu concert, căci mai auzi cel puțin un pic de muzică mai bună. Teologii cântă bine. Ei, dar Lenița, internista, vrea petrecerea fără concert. E atât de scurtă noaptea vara. Și concertele sunt de obicei lungi. Se fac până aproape de pauză, încât nu mai ai vreme să-ți prinzi cunoștinți. Iar după pauză apoi poți piroti pe scaunul tău, că n'o să te invite nime la joc. Nu se cade. Chiar de-ar îndrăzni cineva, trebuie să-i dai corfă. Așa spune „Codul manierelor elegante“.

În celea din urmă, acestea toate ar fi motive prea de puțină însemnătate, dar oare unde, la care petrecere merge... El?

La gândul acesta Lenița îngălbinește ușor și ridicându-se, își caută treabă în grădiniță, la flori. Aici rupe o garoafă și stă uitată cu ea în mână, vreme îndelungată.

— Unde va merge „El“?

După un sfat mai lung, la care

Vedere din Tulgheș: Granița româno-ungurească.

O nuntă țărănească din Zorani, lângă Margine, în Bănat.

iau parte și factori mai potoliți, se hotărăște pentru concert.

Două săptămâni trec repede. A-tâtea năcazuri are omul cu toaleta și cu alte mărunțisuri, încât nu are nici vreme să gândească la zilele cari trec. În Dumineca petrecerii, în casa părintelui e învârtire mare. Mili, cea mai mare, e potolită și așezată, a mai fost la petreceri, dar drăcușorul de Lenița e roșie toată și pe vârful nasușorului. N'are as-tâmpăr. Tot directică și se învârte. Face câte-un pas de boston, apoi fugă după trebi. E tot o voie. A primit alaltăieri o ilustrată frumoasă cu o scrisoare mărunță, îndesată. Un șir, la urmă, zice: „Cea mai mare fericire de pe lume aș simți-o, când, întâmplător, ne-am întâlni la petrecerea cu concert din S. unde voi lua parte și eu, ca aranjier“.

Va se zică, va fi acolo, el, ca aranjier!

Spre seară Vasile, sluga, prinde caii la trăsura cea „de oraș“, pune zitul cel nou și cale bună! Pe sub sat, pe drumul de țară, duruie căruța popii din Suseni, cu preoteasa și cu domnișoarele. Tot așa, din alte sate, se pornește o lume fericită, spre noaptea albă a unei petreceri dragi.

În orașelul de pe Murăș, ori de pe Târnăvă, la „Hotelul Central“ e lumină multă. La intrarea principală o masă albă, la care șade un domn mai în vârstă, grozav de ocupat. Are înaintea o coală mare de hârtie și o farfurie curată. Nu mai răzbește să numere banii și să însemne numele. Îl îngrămădesc o sumedenie de cereri.

— Domnule Vasile, dă-ne și nouă

o familie. Una întreagă, domnule Vasile! — glumește cineva.

În jur o oaste întreagă de tineri cu funte albastre la butoniere. Sunt primitorii. Stau nerăbdători și se avântă câte zece când sosește vreun stol mai mare de dansatoare.

Sala e o feerie. Lampioane de toate colorile și ghirlande de verdeață. Un rai drăgălaș, plin de ochi răsători. O, înainte de începerea dansului cine nu are ochi răsători?

Concertul trece într'un nesfârșit ropot de aplause. Soliștii sunt în-pânziți deabinele de razele atâtor priviri. Și sunt rechemăți de câte două-trei ori. Adevărat triumf.

Apoi vine dansul. Ah, dansul! Scaunele se trag repede la pereți și se pornește „plimbarea“. Perechii se aleg și se amestecă în cercul plutitor din cuprinsul salei. Într'un colț, pe-un podiu improvizat, își face apariția „banda lui Stângu“, potrivit arcușele. Când căpetenia pralăilor înalță fruntea și întinde gâtul începând „Ardeleana“, numai e nici un tânăr să șadă. Se ridică toată sala, ca o mare oaste de fericiti și, ține-te băete! Puvoi de vară, ropotitor! Energie și avânt. Sănătate clocotitoare!

Vin bostoanele legănate, undulătoare, când, mai ales ochii fetelor strălucesc de fericire. Nu se poate închipui fericire într'o țară într'un an de zile, câtă se oglindește la o petrecere de vară într'o noapte, în privirile dansatorilor.

Ici o bălaie mlădioasă, cuprinsă peste mijloc de brațele vâjnoase ale unui brunet voinic, colo o brună cu ochi schintietori, condusă de-un

băiat cu privirea visătoare. La dreapta o fetiță de abia patrusprezece anișori, plutește în legănarea bostonului, ca un fulg ușor în alientarea unui vânt de amurg.

Cătă fericire!

Mai la o parte, băeți mai mustecioși stau înfipti cu mâinile la spate și scrutează. Apoi se apropie hotărâți de câte un scaun și pornesc la dans potolit, care e poate începutul fericit al unei căsnicii apropiate.

Interniste și liceeni sboară ca fluturași ai verii. Le pare, că să țină ani această visare dulce și nu s'ar obosi. Să moară Ghiurița, stângaciul, cu arcușul în mână și ei ar tot bostona. O, ce fericire să știi că strângi la piept un îngeraș bălai și muzica cântă!

Spre ziuă se mai răresc dansatorii. Ori poate se mai goleşte sala cea mare, căci se îndeasă tot mai mult celea laterale, unde sunt mesele. Însă „mama“ jocului începe abia acum! Ghiurița e un râu de sudori, de nu-i mai cunoști fața stricată de vărsat, și perechile par'că nu mai ating pământul. Tot învârtite și ardelene. Avânt neînchipt!

Pe de margini, dela o vreme, garde damele pirotesc. Și tinerii glumeți le dedică versuri de serenadă:

Somnoroase „băburele“
Pe la lăviți se adună,
De evantaie se 'ncarcă
Și habar n'au de gurduță,
Noapte bună, noapte bună!

Dimineața, când geamurile salei se împurpură de razele soarelui, vine sârba „cea furtunoasă“. Dansatorii nu mai au sânge în vine, ci oțel topit. Bat tactul de duduie dușumeaua. Furtună năstrujnică!

Apoi despărțirea... Clipă grea și duioasă. Cu străngeri de mâni și cu făgăduieli dulci. Cu oftate. Nu mai pleacă băieții și n'ar mai plecă fetele. O, e scurtă o noapte, când tinereța e atât de aprinsă și simțirile ei atât de adânci!

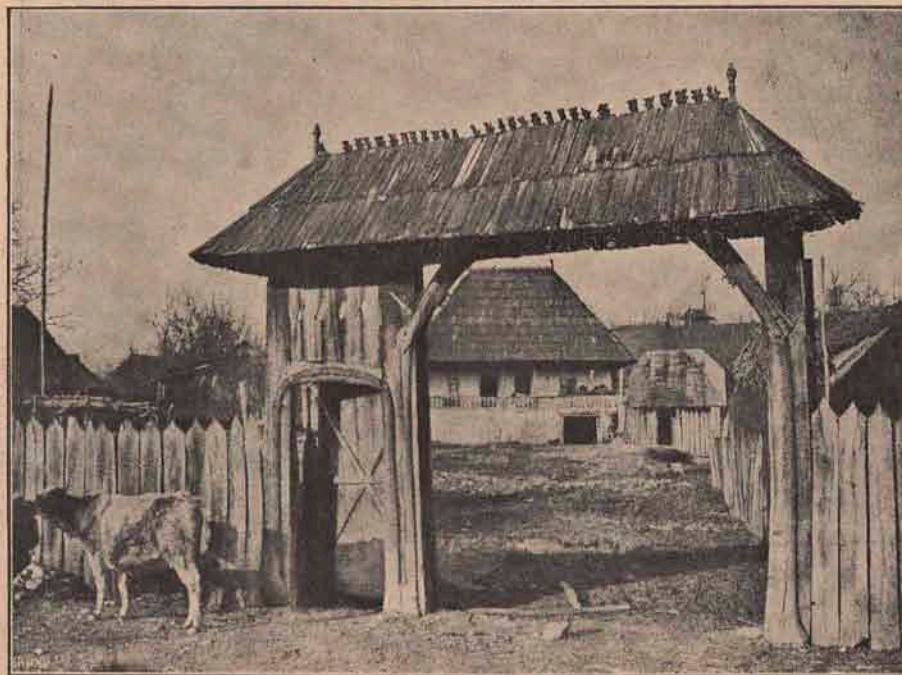
Dar Dinu, și alți slugi dela trăsuri, nu iartă. Ei așteaptă demult în fața otelului și nu mai pot opri caii. S'a obosit și Ghiurița Stângu. Dibla lui nu mai are nici strune. S'a isprăvit!

Nu-i nimic veșnic pe lumea asta!
Și-i păcat.

SANDU.

□ □ □

Poartă veche țărănească în Cartiu, jud. Gorj. Larg deschisă, în fund se vede casa curată și curtea largă. O vacă a eșit din ogradă și a apuzat, cu gâtul întins, pe ulița pustie.

MONUMENTE DE ARTĂ ȚĂRĂNEASCĂ

Aceste două ilustrații le dăm după albumul de fotografii a domnului I. Voinescu, care a adunat o mulțime de monumente de artă populară, contribuind în nespus de mare măsură la conservarea acestor însemnate lucruri, cari oglindesc așa de viu talentul și hărnicia țaranului român. Meritul domnului Voinescu e îndeosebi mare, fiindcă dânsul, — când alți cărturari se interesează așa de puțin de viața artistică a poporului, — nu pregetă a cutreeră satele în larg și 'n lat, și a prinde în mașina sa de fotografiat tot ce-i interesant, frumos și tipic popular, numai ca să treacă pe placa conservatoare aceste frumseți naționale și ca să ne deschidă și nouă ochii și să ne facă să vedem dibăcia fraților dela țară, ca apoi, în consecință, să-i știm prețui mai mult și să ne fie mai dor a face de prin cele orașe câte o excursie la ei, cu scopul, de-ai povățui, a-i îndemna la lucruri din ce în ce mai bune și a le lăuda faptele frumoase.

Un monument de artă țărănească: La cruce. Cinstitul și blândul Român și-a descoperit înaintea sfintei cruci capul și rămâne o clipă cu gândul dus la cele vecinice. Icoana Mântuitorului și a celorlalți sfinți de pe cruce, o crede atotputernică și-i cere ajutorul pe drumul, pe care a pornit,

Cum călătoreau Romanii.

— Via Appia astăzi și odinioară. —

Prin partea de miazăzi a Romei iese și astăzi vestita cale Via Appia, care duce spre Capua și mai de parte până la Brindisi. Astăzi e năpădită de praf această importantă cale a vechimii și aproape nimic nu mai amintește strălucirea ei de demult. Pe unde treceau senatorii romani în splendidele lor *rhedae* (trăsuri elegante cu patru roate), astăzi își mână catării împovărați de cărămidă locuitorul sărac al suburbiilor Romei, ori sosesc în nori de pulbere carele hârbuite ale țaranilor italieni, cari își aduc salata și curechiul în marele oraș, tot atât de lacom și acum ca și în vechime. Dacă ar putea să se ridice din mormântul său Appius Claudius dela 312 înainte de Hristos, nu ș'ar mai cunoaște opera!

În vremile ei de splendoare, Via Appia eră pavată cu mari pietri patru unghiuare, după cum se poate vedea o mică parte în lăuntrul bisericii „Quo Vadis?“, aveă *margins* (trotoare) pentru pedestri și bănci pentru odihna călătorilor. Pe acest drum se desfășură legătura între Roma și orașele de port, cari legau Italia de Răsărit. Ne putem deci închipui, cât de mare eră frecvența acestei artere între Europa și Asia. Aici se amestecau toate limbile pământului cunoscut pe atunci. Grecul sosit din văile Atticei nu se simțea străin, căci la tot pasul întâlnea connaționali de ai săi. *Cisariul* (căruțașul) care-l aducea dela Ostia, ori dela Capua știă câteva cuvinte grecești, căci aveă prilej să aducă zilnic în trăsurica lui cu două roate călători din țara lui Homer. Roma eră plină de medici greci, de pedagogi, de filozofi, de oratori și de tot soiul de artiști atenieni. Italia devenise pentru Greci a doua patrie, alcătuind chiar colonii înfloritoare, cari au întemeiat multe cetăți ale Italiei. Pe Via Appia se întâlneă Phrigianul din Asia mică cu Egipteanul din Alexandria,

Hebraeul din Palestina cu Africanul din Numidia. Pe aici veneau carăle grele, cari transportau animalele sălbatice pentru spectacolele circului maxim și se umplea văzduhul de răgetele leilor nubieni și ale șacalilor din Sahara. Pe Via Appia soseau solii neamurilor răsăritene. Și tot pe aici s'au strecurat rând pe rând ucenicii Nazarineanului, cari au schimbat fața lumii.

Însfârșit pe Via Appia plecă împăratul Nero spre locul său de vilegiatură din insula Capri, urmat de tabăra celor 1000 de care, cari îi duceau bagajele... Cum se va fi răscolit pulbera drumului sub arșița

soarelui ferbinte al Italiei, când trecea turma celor 500 de măgărițe fătate, în laptele căroră își făcea Popea, soția chesarului, băile zilnice! Și cât lolot de curteni și de sclavi, cu prilejul unei astfel de călătorii imperiale!

Ca Via Appia mai plecau din Roma, din *umbilicus orbis terrarum* (centrul imperiului), de lângă *miliarium aureum* (semnul dela care se socoteau distanțele) încă alte 27 de căi, cari împânzeau toată Italia. Aproape fiecare împărat ținea să dea poporului său o cale bună, de care-și legă apoi numele.

Eră natural, ca Romanii, cari stăpâneau un imperiu atât de vast, să călătorească foarte mult, fie ca oșteni, fie ca agenți administrativi, sau ca ocârmuitori. Drumurile bune pe cari le aveau dovedesc cumcă erau călători pasionați și înțelegători. Căci nu călătoreă numai oșteanul sau negustorul, ci patricianul roman, trândăvit și rupt de plăceri și de ospete, ieșea la țară, să se înviorze la sânul naturei. Vilegiatura nu este o invenție a vremurilor moderne. Ori unde se aflau în Italia locuri romantice, munți umbroși și văi cu climă dulce, se întâlneau sumptuoasele vile ale se-

Talaat Bey (x) și dr. C. Angelescu (xx) ministrul lucrărilor publice, fotografiați cu însoțitorii lor, cu ocazia excursiunii făcute la Câmpina.

natorilor sau ale chesarilor înșiși.

Pe drumurile imperiului siguranța călătorilor eră aproape desăvârșită. Lasă, că nimenea din clasa bogăților nu pornea la drum fără o oaste întreagă de sclavi, dar în general se puneă mare grijă la Romani, ca drumurile să fie sigure. Se găseau și anumite hărți numite *itineraria*, pe cari se însemnau depărtările, birturile și popasurile.

Când nobilul roman ieșea de acasă, să zicem de pe Vicus patricius și mergeă numai până în For, ca să afle noutățile zilei, la barbier, ori la *thermae* (scălzi), atunci se puneă în lectică, culcat pe-o dungă, apoi eră ridicat pe umere de patru numidieni vârtoși și dus astfel la locul dorinței sale. Înainte și în jurul lecticei mergeau sclavi înarmați cu lice și cu toiege, cari curățeau calea de vulgul obraznic și sgomotos. Croiau cu vinele lor de bou pe câte-o haimăna și strigau:

— Faceți loc nobilului Aemilius!

Pentru curse mai lungi, mai ales afară de cetate, căci Romanii în cuprinsul cetății, afară de beliduci, nu aveau obicei și nici permis să umble decât pedestri sau în lectice, ori călări, întrebuițau trăsură cu câte două roate, numite

cisium. Dar pentru persoane mai multe eră rheda, trăsura cu patru roți.

Bucatele, sau poverile peste tot le transportau cu *plaustrum*, ori cu *carrus*, împrumutat dela Gali, folosit și de ostași la poverile lor. Bolnavii se transportau cu *arcera*, o trăsura închisă.

Romanii aveau o mare mulțime de funcționari, cari în drumurile lor iuți utilizau *carpeutum*. Vestalele și preoții aveau iarăși felii lor deosebit de trăsura, cu podoabe potrivite și grave, numită *pilentum*. *Carruca* se numea cea mai comoadă trăsura a Romanilor, care eră aranjată cu tot confortul vremii. Într'ansa se putea stă în picioare și chiar dormi. Cu astfel de trăsuri nu aveau însă voie să călătorească decât senatorii și cei mai înalți slujbași.

La luptă nobilul roman se ducea în *essedum*, car cu două roate, tras de cai focoși. Acest car eră făcut din material scump și avea aurituri, după starea și poziția socială a stăpânului. Beliducii învingători își făceau intrarea în Roma în care de triumf, foarte mari și grele, în cari învingătorul aduceă și căpeteniile dușmanului învins.

De câteori n'a văzut împărăteasca cetate crai de ai Răsăritului, regi de ai barbarilor cu plete încălcite, legați cu lanțuri la picioarele victorioșilor săi legionari!

Vehiculele romane erau trase de catări, de măgari și de cai, mai rar de boi. Plecă Romanul cu tabăra sa de slujitori și făcea pe zi o cale cam de 50 kilometri. Când eră trebuință însă se percurgeau în timp scurt distanțe uimitoare. Caesar a făcut drumul dela Rin la Roma în o săptămână! Distanță de peste 1000 kilometri!

Pe mare Romanii făceau drumurile pe corăbii, firește. Acestea erau cu câte două și trei rânduri de vâsle. Însă călătorii pe mare se făceau numai în lunile de vară, din Martie până toamna. La Ostia, la Neapol, la Puteoli, erau pline golurile de corăbiile Romanilor. Ori de ale neamurilor supuse, cari aduceau hrană și mărfuri scumpe lacomei Rome.

DACICUS.

□ □ □

Femeile blonde, — cauza divorțurilor. În Statele Unite din America de nord se întâmplă la an peste 110.000 de divorțuri, după cum arată datele statistice. De mult se întreabă Americanii: cine poartă oare vina pentru căsătoriile nefericite? Nime nu putea da un răspuns nimerit, doar chestiunea e din cale afară gingașă și grea de rezolvat — ca și pe la noi... Acum vine un mare ziar american, „American Magazine“, și înarmat cu dovezi și date nerăsturnabile, adunate dela cei mai distinși iuriști și specialiști în procesele de divorț. — răspunde cu toată seriozitatea la întrebarea de mai sus, spunând, că: *femeile blonde sunt cauza divorțurilor!*.. Iată unele din dovezile numitului ziar:

Statistica mai nouă arată, că nu numai în America, dar și pe aiurea, femeile despărțite, nouă din zece părți, sunt blonde. Un judecător vestit, dela tribunalul din Newwork, cu numele *Giegerich*, a adus sentință în timpul din urmă în 220 de procese de divorț, dintre cari în două sute și zece cazuri, *femeia blondă* a fost cauza despărțirii. Judele acesta spune, că femeile blonde sunt mai primejdioase pentru America, decât năvălirea Negrilor (primejdia neagră) și n'ar strică, dacă fiecare inger cu pă-

rul bălai, ar purta câte-o tăbliță cu inscripția:

— Grijți! E periculoasă!

Advocatul cu renume din New-York, *Hermann L. Rooth, specialist* în procesele de despărțire, a declarat că *nouăzeci și două* de procente din procesele de divorț, purtate de el, au fost de acelea, în care femeia blondă a fost de vină. Mai spune acest avocat, că blondinele ar fi vanitoase, șovăitoare, cam ușuratece și cochete.

Un alt avocat de divorțuri, *G. Robinson*, a observat, că femeia brunetă în cele mai multe cazuri, când din vina ei e despărțită de bărbat, își cucerește de nou pe fostul ei soț, femeia blondă însă niciodată.

E adevărat și aceea, că în America blondinele sunt în majoritate. Ele încheie deci mai multe căsătorii, și prin urmare nu e mirare, dacă în statistică ele dau și numărul cel mare al căsătoriilor nefericite.

Așa în America. La noi însă, firește, e altfel, căci în cele mai multe cazuri de divorț nu femeia poartă vina.

□ □ □

Internatul Vancean de fetețe în Blaj.

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea elevelor în „Internatul Vancean“ de fetețe din Blaj. Condițiile de primire sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două ori cel mult *patru rate egale anticipative*. Elevele, cari vor să învețe muzica instrumentală vor solvi separat taxă moderată. Separat are să se plătească și didactul de 24 coroane 60 fileri pentru cele din clasele civile.

2. Fiind că elevele vor avea să poarte vesminte uniforme, se vor solvi pentru aceste 45 cor. Uniforma aceasta constă din două șurțe cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă din stofă bună de lână.

3. La intrarea în internat fiecare elevă are să fie provăzută cu: 1 carte de rugăciuni, 4 toalete simple, câteva șurțe, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 cămeși, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuci, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 pla-

pomă, 1 saltea de paie, 2 peptene, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 1 lighian de spălat, 6 ștergere, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tinichea și tacâm: lingură, furculiță, cuțit și linguriță. Afară de cercei nu li se permite e-levelor purtarea altor juvaere.

Pentru suma solvită fiecare elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg.

Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile *Nașterii Domnului* și ale *Paștilor*.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fieștecare lună elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, în orele libere de învățământul școlar.

La cererile pentru primire au să se alătore: extras de bofez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiecare o marcă de 45 fileri, pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în internat.

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

I. B. „Toamna“ s'a aruncat în coș și tot așa se va face și cu „Mi-e dor“. Asta, însă, să nu vă supere, căci prin purgatorul acesta trec toți începătorii. Ce-i bun publicăm, dar cele slabe nu pot trece, chiar cu protecție.

Rugăm pe toți abonații noștri, a căror abonament a expirat, să binevoiască a se îngriji de reînnoirea abonamentului, ca expedarea revistei la a adresa dâșilor să nu înceteze. Asemenea sunt rugați și restanțierii, ca să-și achite restanțele fără amânare, căci altfel li se sistează trimiterea pe mai departe a revistei și se iau măsuri împreunate cu spese pentru incassarea pretenziunilor noastre!

ÎN AJUNUL CRĂCIUNULUI

EMIL GÂRLEANU

Cum scăpase paharul din mână nu-și putea da seamă. Îl luase plin cu apă, să bea; dar degetele lui slăbite se vede că nu-l putuse ține, îi lunecă din mână și se sfărâmă de podele în mii de așchii sticloase. Nepoata, Elenuța, auzind vuetul din a treia odae, veni ca o furtună:

— Așa, iar îmi strici lucrurile! pentru asta te țin, pentru asta te hrănesc? Să eși, să fugi din casa mea, netrebnicule!

Bătrânul însă rămase pironit locului, cu ochii țințiți la sfărăturile de sticlă.

Glasul răsări mai ascuțit, mai furios:

— Așa, îmi faci în ciudă? Piei din ochii mei!

Și pumnii mici, dar repezi, cădeau ca o grindină pe spatele bătrânului, care o luă, speriat spre ușă:

— Iartă-mă, fetiță.

— Nu te iert, fugi... să nu-mi mai vii, nu... să nu te mai văd.

Furioasă, că bătrânul mergea prea încet, îl îmbrânci dânsa spre ușă. Glasul slab se auzi jalnic:

— Iartă-mă, fetiță, mă duc, n'o să mă mai întorc, numai iartă-mă.

Bătrânul se trezi afară, buimăcit, în pragul bucătăriei. Se duse de-și luă bocceluța cu mărunțișuri, tabachera, și, zgribulit, apucă pe după casă și eși pe porțiță, deschizând-o încet, să nu scârție. În urma lui străbătută schelălăitul unui câne, și 'n aceeaș vreme ușa dela sală se deschise, și glasul ascuțit tăie liniștea uliței:

— Ia-ți și javra; plecați amândoi.

Cățelușul se asvârli cu desnădejde printr'o ruptură a parmaclăcului, ce-i slujea la vreme de nevoe, și veni scâncind lângă stăpânul ce-l uitase.

Ușa se închise în zăngănitul geamlăcului, și bătrânul rămase în mijlocul uliții tăcute și întunecoase. Ningeă, fulgii se scoborau ușori, de-abia se zăreau, dar le simția lunecarea rece pe obraz. Încotro să apuce? La cine? Se întoarse: departe, în spre barieră, ochiul de lumină al unui felinar clipiă somnoros. Într'acolo, în spre singurătate. O luă încet pe drumul moale în care gheata i se afundă. Și se trezi în dreptul grădinei publice, se așeză pe bancă; Brânduș se încolăci la picioarele lui, rămânând amândoi sub cernerea din ce în ce mai deasă a ninsoarei...

...Grigore Lupu trăise o vieță întreagă de neliște, de muncă, și de neînțelegere cu o ființă, care nu-l iubise niciodată. Pricepuse aceasta a doua zi după cununie; a doua zi și încă prea târziu! Cum și-ar mai fi amintit copilăria, cei câțiva ani de mulțumire, când ei erau ascunși sub greutatea celor cincizeci de trudă! Muciă, nevasta cheltuiă; strângea, dânsa risipea, — risipă în faptă, și în vorbă. Vai, glasul acela ascuțit

ce-i destrămase auzul! Și când a murit dânsa, îi perise și puterea. Bătrân, aproape sărac, ce-i rămăsese de făcut? Copil n'avea; fratele și sora îi murise. Luă binișor cele câteva părăluțe ținute ascunse, și le puse în mâna nepoatei:

— „Iată, ți le dau ție pe toate, tot ce am. Ia și lucrăsoarele. Numai să-mi dai un colț de odihnă în casa ta. Ești văduvă, nici tu n'ai pe nimeni, ți-oi fi eu tată“.

Au trecut doi ani într'o liniște senină — anii cei mai frumoși din vieța lui. Ce fericit eră, când se ducea sara la școală să-și aducă nepoții, cei doi băieți care-l iubeau și-i ascultau poveștile. Le purta și geanta cu cărți. Parcă mai întinerise. Și nu cerea nimic: în toată casa prindea un colț de odae și altul de masă. Mâncă puțin, să aibă mai mult băieții; se scula dimineața să pregătească ceaiul sau cafeaua băieților; se culcă târziu, ca să adoarmă cu poveștile lui, băieții.

În pacea aceasta trăise numai doi ani. Dar bătrânețea își are, pentru cei ce o privesc, neplăcerile ei. Cât de zgâriat răsună tusea unui bătrân, și cum îți aduce, Doamne, aminte că va veni și pentru tine vremea horcăelilor obosite, infundate, eșite ca dintr'un mormânt! Și mucul țigării mototolite între degetele îngălbenite și slabe, cum își imprăștie rotocoalele de fum ce-ți îneacă sufletul! Nepoatei i se pareă acuma că bătrânul îi ia din tinerețe, că fumul țigărilor lui îi fură din frăgezime. La fiecare clipă, vaete și suspine. Nu, se săturase. Cine-l pusese să-i dea banii! Dar nici pentru câțiva gologani n'avea să se chinuiască toată vieța, n'avea să-și închidă aerul odăilor și să știrbească sănătatea copiilor ei.

Încurând nu-l mai putu răbdă: tot ce făcea dânsul, i se pareă că face rău, că răul îl făptuește într'adins. Cuvintele grele nu ținuse vreme lungă, se schimbă repede în ocări; din odaia unde dormia, îi mutase patul în sală, din sală în sălița din dos, și în urmă în bucătărie. La bucătărie să fumeze, la bucătărie să mănânce; într'o zi a trebuit să care apă; și de-atunci a purtat într'una cofele din ogradă la fântână. Nenorocul îl pășteă: sparse o farfurie, și întâiaș dată luă o palmă. S'a dus și-a umblat ulițele, eră în toiul verii, două zile, și într'o spre sară l-au găsit băieții și l-au adus înapoi acasă. În urmă a mâncat multe bătaii, de multe ori a pornit să nu se mai întoarcă. Dar dorul de copii l-a adus; de dragul lor îndură toate. De data asta însă, s'a sfârșit; decât să se întoarcă, mai bine va cere de pomană, va dormi sub garduri. Atâta cruzime îi rănise sufletul. Să fie aruncat ca un cerșetor afară, în ajunul Crăciunului!...

Un geamăt înădușit al cânelui îl zmulse din gândurile triste; simți o răceală umedă care-i intră în trup. Se sculă, își scutură de pe umeri stratul de ninsoare, și porni înapoi.

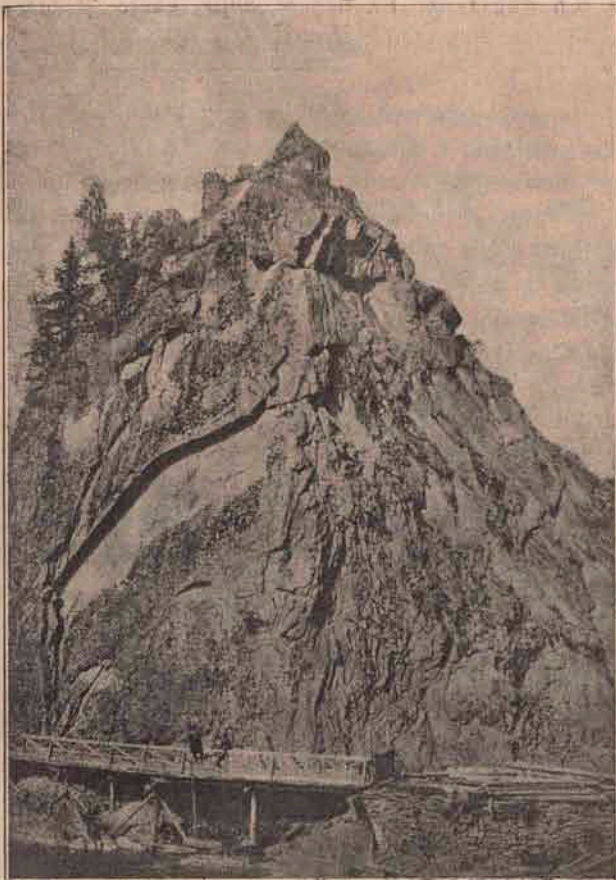
— Hai Brânduș!

Cățelul rebegit se luă pe urma stăpânului său. Străbătură din nou ulița pustie, acoperită de așternutul vătuit al omătului moale. Ajunseră iarăși în dreptul casei; la poartă, bătrânul se opri. Încă o umilire, și ar fi găsit patul de scânduri sub adăpostul păreților calzi, aburiți de plită. Cănele își ridică spre el capul, par'că l-ar fi rugat, l-ar fi sfătuit: „Hai stăpâne, nu-i întâiaș dată“. Pe bătrân îl apucă tusea, își duse mâna la gură, și porni înainte fără să-și asculte îndemnul sufletului.

Ulițele începură să fie din ce în ce mai luminate. În dreptul felinarelor fulgii lunecau cu sclipiri de argint, și căderea ninsoarei avea ceva din foșnetul unei rochii de mătase purtată pe un covor. Oamenii, grăbiți, cu legături în mâni, cu priviri bucuroase se strecurau nerăbdători să ajungă pe la casele lor. Și din când în când tremură, ca un clinchet de clopoțel, glasul unui copilăș ce cântă „Florile dalbe“. Din ce în ce cântecul vestitorilor se împletea într'o armonie dulce, venită de aiurea, și ninsoarea par'că se prefăcea într'o cădere de flori albe, calde, atât de calde și mirositoare! Bătrânul nu mai simțea frigul; omătul de pe umeri îl înfășură ca un guler de blană; obrazul i se înviorase. Cu glasul schimbat vorbi cânelui: „Haidem, Brânduș, haidem!“

Dar, iată, deodată simte că-l înădușe nu știu ce, că i se ridică un nod în gât care-l îneacă; se opri locului, stătută câteva clipe, și toată căldura aceea din piept, tot năduful îi năvăli în față, topindu-se, prin ochi, în două lacrimi ferbinti, ce-i lunecară repede pe

Piatra Corbului din Bicz, în județul Neamț, România.

obraz. Și se trezi plângând la auzul cântecului duios al glasurilor melodioase, ce-i amintea de nepoții lui. Un dor desnădăjduit îl cuprinse, un dor neîmpăcat, care îți întoarce pașii de ori unde, care-ți înmoaie sufletul și-ți omoară voința. Și se întoarse. Cățelul o luă bucuros înainte; bătrânul, suspinând în urmă.

În dreptul casei se opri, apoi împinse binișor porțița; scârțâitul balamalelor răsună ca un șuer. Inima bătrânului zvâcni. Ușa dela sală se deschise îndată. Ochii nepoatei îl pironiră locului:

— Mă miram, să nu te întorci!

Bătrânul făcù un pas înapoi. În aceeaș vreme, la spatele nepoatei, se auziră câteva șoapte, — rugămintea unui copil. Glasul răstit de adineoarea se îmblânzi ca prin farmec:

— Haide, intră!

Bătrânul trecù pragul, și rămase lângă ușă, îngânând câteva cuvinte de mulțumire, ce eșiau ca niște suspine. Nepoata se uită la dânsul, și-i văzù ochii întorși spre copii. Și atunci, prin aceea scăpărare de-o clipă care te face să pricepi ceea ce atâta vreme îți fusese cu totul ascuns, mama înțelese, că bătrânul se întorsese pentru copii, că pentru dâșii îi suferise palmele și pumnii, că numai pentru ei răbdase totul, că lor le dase sufletul lui stins de suferință, și că-i iubea poate mai mult chiar decât dânsa.

Femeia se lăsă cuprinsă de milă, și de o adâncă părere de rău:

— Haide în sufragerie... Așa... Scoate-ți surtucul; n'ați șalul meu... Copii, puneți un tacâm să mănânce și moșul.

Și 'ntr'un avânt de maritimie se repezi afară, de unde glasul ei tremurat răsună până înlăuntru:

— Brânduș, Brânduș!

Îl chemă și cănele în casă!

Romantică.

*La pridvorul din grădină s'a oprit un călăreț
Cu armur' arzând în lună, cu păr lung, bălan și creț.
Plin de taină e pridvorul și miroase-a busuioc
Când din umbra-i viorie, iese palida domniță
Mlădioasă la mijloc,
Ca o rumură de viță.
Și din ochi îi pică lacrimi pe obraji, pe buze moi,
Pică pieptul ei pe pieptul înzăuat ca de război.*

— Eu sunt creanga verde, care
Poartă floarea tinereții,
Eu sunt creanga verde 'n care
Murmură fluidul vieții.

Adumbririle-mi uşoare
Cine le cunoaşte oare
Decât tine, chip iubit?
A 'nflorit din seva vieţii
Dragostea tremurătoare
Şi de port vesmânt de floare,
Pentru tine-am înflorit.

— Tu ești creanga mea 'nflorită,
Eu sunt pasărea pribeagă
Ce 'n dumbrava 'ntinerită
Dragoste cu creanga leagă.
Câtor nopți n'ai dat mireasma!
Câte nopți ne-a tremurat
Sufletul îndurerat
Cu privighetorile
Ce 'mplețiau plânsorile
Până la catapeteasma
Cerului înflăcărat!...

Dar un corn sună pe luncă
Voievodica poruncă:
Oastea să pornească!
El câtă ca să descrească
Nenorocul ce 'nspăimântă cu fantoma-i pe-amândoi,
Ea plângea căzând pe pieptul înzăuat ca de război.
Și-al ei păr o 'mpodobise cu răstrângerii sclipitoare
Dela creștet la călcâi.
— Și pe tine nu te doare
Tu să pleci, eu să rămâi?

Dar s'aude-acelaș corn.
— Sună, corn,
Cântecul nădejzii mele că 'n curând am să mă 'ntorn!

Și-a plecat. Sunau departe pașii murgului semeț,
Pietrile izbite 'n goană scăpărau 'n ecou de trapuri,
Și-a perit în umbra nopții înzăuatul călăreț
Alergând ca 'n zbor în zorul falfăirii de valtrapuri.

Din pridvorul din grădină s'a urcat Domnița sus.
Să se tângue fecioarei pentru cel în lupte dus,
Să suspine și genunchii să și-i frângă la melanii,
De-o fi vremea să se 'ntoarcă ori cu luna, ori cu anii.

Fii cu ele 'ndurătoare,
Preacurată născătoare,
Tu, ce vezi și înțelegi
Sufletele ce-și plâng sara,
Rugăciunea solitară
Picurând tristeți în para
Lumânărilor de ceară,
După cei plecați în lupte pentru steaguri, pentru regi.

NICHIFOR CRAINIC

ADIERI DE IULIE

TEODOR MURĂȘANU

Ca fermecată de parfumul unei puteri misterioase, Ola se năpusti într'o repezeală vertijinoasă, spre geamul luminos, pentru nu știu a câta oară. Amurgul împânziă departe culmile cu umbre de mătăasă — și un murmur dulce, armonios din cale-afară plutiă pe fiecare adiere din aer parcă... Deschise larg fereastra și privi, pe-o clipă doar, spre agonia mănunchiului de raze departe-departe în asfințit. Copleșită însă curând de mireazma trandafirilor, simți un fior subțire alunecându-i pe subsuori, ca un picur de apă; ochii îi scăpărară și instinctiv oarecum, fără să-și dea seama de ce face, își întinse amândouă brațele rotunde în aer, parc'ar fi vrut să îmbrățișeze pe cineva, ca 'ntr'o așteptare de vis... Tresări apoi repede. O cuprinse ca o sfială de ceeace făcuse. „Ce copilă-s Doamne...” În coridor s'auziră frecări uşoare de ghete: „Mama...”

Învârti privirile în jur — și puse mâna pe cutioara cu dantele, retrăgându-se în colțul umbros, pe canapea... Ascultă o clipă, cu răsuflarea oprită... Pașii se apropiau și iar se depărtau, cu mișcări cari îți dau să bănuiești pe-un om care deretică ceva. „Mamă va fi udând garoafele...” — „Ola-a!” desluși apoi glasul sonor, bine cunoscut.

Mamă-a...
— Ce lucrezi? — Cos! — Bine dragă...“ și Ola desluși iară cum s'au depărtat acuma pașii mai mult, parc'ă de tot...

În convingerea-i deplină, asvârli cutioara în direcție contrară, c'o revoltă aprinsă în mișcări, și se întinse de-alungul pe canapeaua moale, scoțând un scâncet mărunț, îndărătnic: „Nu mai fac nimic — ș'atât! Lăsați-mă și pe mine să răsuflu măcar...” Eră așa de năcăjită domnișoara Ola, de câteva zile — și toți parc'ă-i făceau în ciudă: acum s'aude o ușă trântită, acum strigăte din adâncul pieptului răsună prin curte, parc'ă s'a aprins ceva — și toate-toate parc'ă-i izbesc în frunte cu muchi de ciocan... Își opri din nou răsuflarea — și se aruncă într'o alergare repede spre cutioara trântită cu mânie. Dar n'a fost nimeni... Așeză cutioara frumos, la locul ei, c'o migăleală plictisitoare, și iar se trase pe canapea, mângâindu-și un fir auriu lunecat în dreptul ochilor: „...și Relu să nu scrie un șir măcar, când sosește... Frumos îi stă!” — Dar în fine ce are a face? Îl privește. Pentru nu știu cine va fi ea neliniștită?!.

Rămase cu ochii aninați de mătasa întunerecului, care, clipă de clipă, deveniă tot mai deasă, tot mai fină din cale-afară.

Relu eră o prietinie a domnișoarei Ola, legată nu de mult, într'o după-amiază, când mugurii au început să pocnească, iar în azurul bolții se rotiau întâiele berze...

— Cum a și fost numai? O lumină de soare pe acoperișul de țiglă al turnului, ca acum... Și pe urmă..., cele câteva zile, pe cari le-a mai avut, au trecut așa de iute, că par'că ar fi fost prigonite de cineva. În ziua plecării a venit să-și iee adio. Eră numai Ola cu doamna Maria acasă. S'auzi un zbârnăit scurt la sonerie — și cineva tuși ușor îndărătul porții. Ola își scoase capul rotund peste pervazul coridorului și strigă la Ana să deschidă. Repede se trase apoi — și alergă în casă, învărtind cheia. Doamna Maria tresări puțin — auzi o învărtire grabnică de cheie — și pași streini dinspre poartă, îi veni ca o încurcătură — dar se reculese repede.

— A, ce surprindere plăcută!

— Bucuroși de oaspeți?

— Domnu Relu, ce surprindere plăcută! — și doamna Maria îl conduse cu fața radiată de bunătațe...

...Ușoară, ca un fulg, Ola puțin zăbovi și se năpusti în salon, cu surâsuri de floare:

— Hi-hi-hi — făcù, întinzându-și de departe degetele ferecate cu inele. Relu alergă și-i prinse mâna cu bucurie, dar Ola apărându-se, se plecă puțin din întreg: „Nu-i permis!“

— Și, de sară pleci? — continuă doamna Maria șirul întrebărilor.

— Da, da...

— Cine te petrece la gară — Maxim, probabil. Va fi foarte frumoasă calea pe lună...

Relu făcù un gest dublu de aprobare: își formă chiar răspunsul cu un adaos propriu de informații, dar n'a avut onoarea să și-l desfacă, căci doamna Maria, chemată de afaceri mărunte, se strecură afară. Ola privi ca 'ntr-o îndoială pe urma doamnei Maria — dar repede, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, făcù o față serioasă.

Doamna Maria eră o femeie de-o bunătațe rară; meșteră fără păreche, știă cuprinde pe oricine-i deschide ușa, cu atâta finețe și căldură, încât omul rămâne aproape zăpăcit pe-o clipă.

...Rămași singuri, Ola și Relu, cercară să afle ceva obiect de conversație, dar par'că o putere misterioasă le-ar fi înlănțuit graiurile, așa nu putură începe nici unul... Însfârșit Relu s'a biruit; se ridică drept, cu mânilor în buzunarul pantalonilor și-și făcù o mică observație asupra florilor din glastre.

— Au înflorit, da, dar de-acum vor începe numai, — răspunse Ola foarte serioasă, rămânând câteva clipe iară, fără să poată rosti un singur cuvânt. O bucurie însă i se răvârsă prin întreagă ființa, izbucnindu-i prin gropițele din obraz, ca undele unui izvor fecund, pe lângă toate sforțările de-a o înăbuși înlăuntru.

Relu se apropie mai mult de fereastră, c'o mână în buzunar, cu cealaltă în părul blond, pieptănat îndărăt. Se părea ca și când ar examina cu luare aminte un boboc de trandafir — în adevăr însă chibzui despre ce ar fi mai potrivit să înceapă vorba.

Ola se ridică în vârfuri și făcù un pas tiptil, cu răsuflarea oprită, privindu-i peste umăr; simți lămurit cum i se umple fața de sânge — o clipă doar se mai putù stăpâni și scoase un chicotit, ca un sunet de ban amăgitor. Relu a observat-o cu coada ochiului și zimbì abia întorcându-și fața...

Se sfii de ce-a făcut; își acoperi ochii cu palmile; se retrase pe scaun și-l privi printre degete, c'o lumină scânteietoare: Hi-hi-hi...

Simți apoi cum își apropie scaunul și un mănunchiu de întrebări, dintr'un glas, ca din picurii streșinilor, o copleși... „Bine mă simt! — Dar tu?“ și Ola îl privi stăruitor cu ochii înfloriți, ca două boabe mari de strugur. Relu nu-i răspunse, o prinse de mână însă — și-o rugă să-i cânte ceva la pian.

Degetele-i mici trecură repede printre file, alese o romanță duioasă, plină de patimi — și s'a așezat tăcând îndelung, în fața clapelor albe. Relu i se plecà peste umăr și-i întorcea pagina din când în când, atingându-și obrazul de firele de păr răzlete ale Olei. Notele cădeau dulce, încântător din cale-afară. Relu eră electrizat de plăcere; a băgat bine de seamă, întâmplător — căci a prins să gesticuleze din întreg sub armonia acordurilor...

Când a terminat, s'a ridicat dreaptă și-i zimbì ușor, potrivit și cu amândouă mânilor, buelele de aur. Ca n'vins de-o față irezistibilă, Relu își atinse abia palmile de talia Olei; simți o căldură dulce prin întreagă ființa; o îmbrățișă ușor, privindu-i ochii mari, înlăcrimați de-o bucurie fără hotar — și-o lăsă apoi cu grijă. Dar repede, parcă și-ar aduce aminte de ceva, o cuprinse din nou. Ola făcù un gest, ca și când ar vrea să se apere, cu toată voința de împotriviție însă, simți pe-o clipă, că puterile o părăsesc; își propti fruntea de umărul lui; un singur cuvânt putù rosti — și își întinse brațele în aer, simțind cum se topește parcă, sub farmecul întâiului sărut...

Tresări ca dintr'un vis. Amurgul se topiă pe culmi, durând în urmă pete uriașe de cerneală... Se apropie de fereastră și rămase privind sclipirile unui felinar dela poartă, cu buzele împreunate într'o linie de indispoziție. Din depărtare, de undeva pătrundeau, pe adierile sării, acordurile unei orchestre; picurări de armonică porniră să plângă la o casă — și pe ulicioara împodobită cu tei uriași, se abăteau tot mai dese părechii de trecători pacinici.

Ola ascultă zvonurile sării — și aproape își uită, că ea astăzi trebuie să fie foarte năcăjită... De câteori n'a stat la fereastră luminată de lună — dar ca acum, n'a simțit doar niciodată așa o plăcere, așa o revărsare de argint prin întreagă ființa.

Înlănțuită însă de-un gând, care părea c'o urmărește fără preget, eși grăbită în coridorul plin de umbre moi...

— Ano, Ano...

Pe prundișul gronțuros s'auziră frecări dure și în dreptul luminii de lună, care-și sfârmă puful de pervazul coridorului, se ridică un cap negru, buhos.

— Vin, mă rog...

— Dar, cum ai umblat?

— Mă rog, eu socotesc, că bine... — și-și arată dantura-i știrbă într'un gest parc'ar fi vrut să rădă cu întreg trupul uriaș, scotocindu-și ceva în buzunarul adânc dela rochié. — „Am adus o hârtie!“

Ola o prinse repede și s'a perdut în umbra de mătasă. La fereastra cercetată de mireazma trandafirilor, sub poleiul felinarului dela stradă și argintul lunii — desluși șirele cu trăsături cunoscute... „mâne te-aștept în colțul de alee... Mai ții în minte trilul acela de privighetoare? Vezi, eu nu-l mai pot uita! Așa dar mâne; azi mă simt prea obosit de călătorie...“

Recită cu aceeaș sete nemărginită șirele cari le putu trece prin bătaia dării de lumină — și tresări ca o rândunică sprintenă, dansând în jurul mescioarei. Avea senzația, că ar cutropi-o undelă unor ape calde, pe subsuori în sus, dulce din cale-afară; ca și cum o adiere parfumată și-ar fi crescut proporțiile nebiruite, în pieptu-i fraged, — și acum a învins-o, silind'o să lase drum liber tainelor din suflet...

În clocotul și țîșnirea bucuriei care o cuprinse, nici nu-și mai da seama ce face. Trânti călcâiul în podele, lovî cu degetele în clapele pianului: ti-ra-ra-rabum-bum... Se opri apoi iar cuminte, ascultă de nu s'aude zvon în coridor — și, ca îndemnată de-o putere misterioasă, rămase privind nemărginirea ceriului cu obraji înfloriți, apăsându-și povara sânilor pe perinița din fereastră.

...Pe sub teii uriași s'abăteau părechi-părechi de trecători, atrași de acordurile orchestrei îndepărtate, și schija armonicelor, în cari plânge uneori parcă întreg sufletul săracilor...

Cei dintâi trecători au fost o femeie cu chipul palid, și un copil cu mânuța înfășurată în șortul femeii, câțiva tineri neastâmpărați, urmară saltându-și bastonul și periră grabnic, gălăgioși în umbrele uriașe ale sării...

...Ci, îndărătul celor două siluete enorme, pufăioase — cine calcă cu multă băgare de seamă? E aievea, ori numai i se pare? și Ola își trase căpșorul puțin. „În adevăr este Relu“ — zise, și se prinse cu mânilor de pervazul ferestrei împingând scaunelul de sub picioare. Necunoscutul veniă învăluit în pardesiu, și, pe sub bordul pălăriei albe, se luptă să birue beteala umbrelor dintre stradă și geamul Olei... Când fu în drept, Ola se aplecă repede, alergă apoi la clapele pianului; o clipă își fugări degetele de-alungul — și făcû apoi să curgă limpede, plin de patimi, în tăcerea încremenită a trandafirilor, din sara aceea de Iulie: „Eu văd și-acum ce ochi frumoși aveâ...“

Noaptea.

Atârn pe flori șiraguri de zefir
Scăldate 'n unda rece de parfum,
Cobor tăceri din naltul cimitir
Iar zările se 'nchid ca un album.

Isvorul trage dungă de cleștar
Și sălcile-i deasupra-i fac boschet,
Din umbra deasă undele răsar
Ca horbota eșită din croșet.

Adorm șoptiri la sân de iarbă ud,
Conac în codru face-al nopții zvon
Și vârș de plopi când tremură, aud
O predică rostită în amvon.

Umbre s'anin de crengi urzind hamac
Să legene în el pustiul cald...
Plutește grea oglinda peste lac
Ca rama făurită din smarald.

Mărgăritar e câmpul și sideș,
O lume de imagini ce nu mint
Iar cerul pare un întins gherghef
Cusut cu flori de aur și argint.

D. IOV

UN DREPT CĂȘTIGAT

AL. CAZABAN

Într'o amestecătură stranie de tot soiul de oameni, așteptam, nerăbdător, să-mi vie, odată, rândul la audiență. Stam cam ferit, deoparte, într'un colț al salei de așteptare, căci nu mă prea simțeam mândru să mă știe cei de acolo, că am venit și eu, ca și ei, să cer ceva dela domnul ministru. Nu mă puteam gândi la altceva, decât, că trebuia să vorbesc, peste câteva momente, cu o Excelență. Și treaba asta mă nelinișteă, mă nelinișteă mai ales, că știindu-mă nepoftit de nimeni, se puteă foarte bine s'aștept înzadar, și să mă pomenesc amănat pentru altădată. În câteva rânduri, am închis ochii, cu nădejdea, că ne mai văzând pe cei din juru-mi, voi uita unde mă aflu, voi uita pentru o clipă, că aveam de vorbit cu un puternic al zilei.

În fața mea, nu departe, mă pomenesc deodată că se așează, un domn încă tânăr, ținând strâns subsuoară, o geantă mare de piele galbenă, cam roasă pe la margini. Noul venit aveă părul galben ca și

geanta, și în ochii lui albastri, tremură un mare neastâmpăr. Parcă-l mai văzusem undeva: Nu-mi eră cu totul necunoscut chipul lui. Se uită mereu spre ușa pe unde se putea intra în cabinetul ministrului, și de câte ori o vedeă deschizându-se, nu-și putea stăpâni un gest de neastâmpăr, de plictiseală. Când mă zări, fața i se luminează de un zâmbet deschis, de mulțumire. Se ridică îndată, și luându-și cu el scaunul, veni de se așeză, fără poftală, lângă mine.

Mă întrebă, cu o oarecare grijă, ce fac și dacă sunt pe deplin sănătos. Auzindu-i vocea, îl recunoscu îndată. Fusesem cândva cu el, într'acelaș birou, la un minister pe unde trecusem odată. Nu l'am recunoscut îndată, că îl știam cu părul mare, aproape cu plete. Acum îl aveă așa de mărunț, că parcă-l răsesse cu briciul. Deși n'am avut cu el nici un fel de amestec, deși trecuseră de atunci vreo câțiva ani, el îmi vorbea cu inima deschisă, ca un vechiu prieten, foarte încântat, că ne-am reunit după câțiva ani de despărțire.

— Știi... — mă vesti — m'au lăsat în disponibilitate...

— Nu știu...

— Cum nu știi?... Se poate!... Da, în toate gazetele eră publicat... Nu știi nici din ce cauză am fost lăsat în disponibilitate?!...

— Nici...

— Crezi, poate, că m'au dat afară!... Poate crezi că am fost neglijent sau incapabil!... Nu, te înșeli, atunci!... Boala, domnule!... boala... Uite la fața mea, așa c'am slăbit?!...

— Cum vorba lui atrăgea luarea aminte a celor de mai aproape, mă simțiam cam stingherit întru câtva, și, drept răspuns, dădui nepăsător din umeri.

Da el, fără să-și dea seama de răceala mea, urmă:

— Știi, că la birou s'au schimbat multe... Pe Georgescu l'a avansat subșef... De licheaua ceia de Pătreanu, a scăpat, însfârșit biroul... Da crezi, că lui Turculeț îi merg intrigile?!... Hei neică... L'am dovedit spion... Să vezi, că scăpăm și de el... Nu ne trebuie camarilă în birou... Nu ne lăsăm...

— Nici să nu vă lăsați! — îl îmbărbăta, deși nu-mi mai aminteam de Georgescu... nici de „licheaua“ ceia de Pătreanu, și deși habar n'aveam de ce camarilă eră vorba.

— Am făcut și un memoriu! — urmă fostul funcționar. Pot să ți-l arăt.

Și, se grăbi să deschidă geanta cea de piele galbenă.

— Las', nu-i nevoie — îl oprii. — Altă treabă n'am acu?!...

Mă privi întrebător:

— Ce treabă ai... umbli și tu după slujbă?!... Nu mai ești la finanțe?...

Mă prefăcu, că nu-l aud, și ca să scap de întrebările lui eră cât p'aci să-i spun, că mă plictisește.

Atunci, schimbă vorba:

— Da știi, că ai început s'albești?!...

— Parol?

— Zău... Și eu am început... Dar ce are a face?!...

Cât am suferit eu, n'ai suferit pe jumătate... Cred că știi, că am stat trei luni internat la Pantelimon... Am fost în cura doctorului Marinescu, savantul profesor... Așa-i soarta noastră a intelectualilor... Ce să-i faci... Cred că ai auzit de doctorul Marinescu?... Cel mai mare savant!... Îți spun eu... Din toată lumea el singur e specialist în boale de nervi... Și e membru la Academia română... Te duci câte odată, la ședințele Academiei?

— Nu mă ouc!...

— Păcat... Numai acolo poți să te instruești...

Auzi lucruri mari... Mai ales s'ascuți o comunicare a doctorului Marinescu... Și despre boala mea, a făcut savantul doctor o comunicare... Chiar mi-a citat în fața nemuritorilor, numele și pronumele... A, n'ai idee!... A fost cea mai interesantă comunicare din care a făcut... Știi ce boală am avut?

— Nu știu... de unde să știu?

— Cred, că nu știi... Crezi că orice dobitoc poate aveă astfel de boală! — strigă, cu un fel de laudă, scăpatul din Pantelimon.

Cum cei din sală începură să se uite la noi, mi-am tras scaunul puțin la o parte.

Da clientul doctorului Marinescu, nu mă lăsă. Iși mută și el scaunul, băgându-se tot mai mult în mine:

— Boala mea e unică în felul ei!...

„...Și de care n'ai scăpat nici acum, — gândii foarte necăjit de întâlnirea asta neașteptată.

El îi trăgea înainte:

— Boala asta se manifestă numai la adevărații intelectuali... la cei cari muncesc cu creeru. Numai științei doctorului Marinescu se datorește descoperirea asta... E un microb al sifilisului cu sediul în creer...

— Și tot acolo își are și acu, sediul?

— Nu... sunt complect vindecate!

— Ești sigur?

— Sigur... Am certificat în regulă... Vrei să vezi?...

— Las', nu-i nevoie, l'am rugat. Nu te mai obose!... Te cred...

— Nu mă obosesc de loc... mai ales că tot trebuie să i-l arăt...

— De ce să i-l arăți?

— Să vadă de ce boală am suferit!... Înțelegi. Cum e el intelectual de al nostru, sunt sigur, că o să-mi dea o slujbă... Știi o slujbă mai potrivită cu meritele mele... Cred, că am și eu dreptul ăsta?!...

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I. II. și III. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 27.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de 20 coroane.

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI“. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI“. Prețul cor. 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudifa — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA“. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4.80.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la Librăria Dr. S. Bornemisa, în Orăștie. —

	Cor. fil.
A. S. P. Principesa Maria: Crinul vieții	2.—
Activitatea parlamentară a dlui Iorga	—50
N. Iorga: Ce ne învață ceriera lui A. Vlaicu	—15
N. Iorga: Renegații în trecutul țărilor noastre	—20
Bosie St.: Simbioza Austro Ung. sau Paralicul și Orbul	—50
Stefanelli: Amintiri despre Eminescu	1.50
Ciocârlan I.: Fără noroc, schițe	—30
Dragoslav I.: Povești de Crăciun	—30
Fogazzaro A.: Povestiri	—30
Lamartive.: Raphael	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor	—30
Iacolliot L.: Vânătorii de robi dealungul Nilului	—30
Theodorian C.: Cum plânge Zinica, schițe	—30
Stamatiad A.: Din trîmbițe de aur, poezii	—30
Aslan G.: Cultul oamenilor mari	—30
Tutovean G.: Albastru	—30
Lecca H.: Moartea lui Scherlock-Holmes	—30
Lupaș Dr. I.: Mitropolitul Andrei Șaguna	3.—
„ „ „ Contele Ștefan Sécheny	—50
„ „ „ Șaguna și Eötvös	—50
„ „ „ Temeliile traiului nostru	—20
„ „ „ La ziua sf. Andreiu	—10
„ „ „ Sfânta Scriptură	—20
„ „ „ Calea bisericii	—20
„ „ „ Viața unei mame credincioase	—30
„ „ „ Însemnătatea bisericii	—10
„ „ „ Spice din istoria noastră bisericească	—30
Galacteon G.: M. Eminescu	—60
Minar O.: Veronica Micle	—60
Balcescu N.: Cântarea României	—30
Maeterlink M.: Ciclul Morții	1.25
Nanu D.: Ispitirea de pe munte, poezii	—50
Demetrius V.: Sonete	1.50
Dr. Casiu Maniu: Cultura conștiinței	3.—
Ursu I.: Ștefan-cel-Mare și Turcii	4.—
Chiru Nanov: Ochiul Dracului, nuvele	1.50
Sorbul M.: Letopiseșii, dramă istorică în trei acte	2.—
Agârbiceanu I.: Arhanghelii, roman din viața rom. ard.	3.—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbii române ed. 3.	9.—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2.—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2.—
Al. Ciura: Amintiri	1.60
I. Dragoslav: Volintirii	1.80
L. Rebreanu: Frământări	1.50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2.—
Dr. G. Biedenapp: Ce povestesc eu copilului meu	—80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, roman	1.80
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1.80
Sf. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1.80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1.60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borcia: Versuri flușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1.—

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —